

سازمان امور مالیاتی کشور

آشنایی با قانون و مقررات مالیات بر درآمد صاحبان مشاغل

مشور حقوق مؤدیان مالیاتی

اصل (۱):مؤدی محترم حق برخورداری از رفتار عادلانه، منصفانه و قانونمند را دارد.

اصل (۲): مؤدی محترم حق کسب اطلاع و راهنمایی را دارد.

اصل (۳): مؤدی محترم حق برخورداری از خدمات مطلوب مالیاتی را دارد.

اصل (۴):پابندی مابـه اصل را زدا داری و حفظ حریم خصوصی، حق مؤدی است.

اصل (۵): مؤدی محترم حق اعتراض، تخمیت و تجدید نظرخواهی دارد.

اصل (۶): مؤدی حق انهدا نظر آزاد و ارائه پیشنهاد در مورد تقسیمات و فرآیندهای مالیاتی و اداری

را دارد.

سازمان امور مالیاتی کشور

مساونت درآمد های مالیاتی

دقترا امور مؤدیان و خدمات مالیاتی

مرداد ماه ۱۴۰۳

مالیات بر درآمد صاحبان مشاغل

کسبه، اصناف، پیشه‌وران (صاحبان حرف)، صاحبان کارخانه‌ها، کارگاه‌های تولیدی و سایر افرادی که به صورت شخص حقیقی بابت درآمد حاصل از اشتغال به مشاغل آزاد و به‌طور انفرادی یا مشارکت مدنی فعالیت دارند، یا به عنوان دیگری غیر از موارد مذکور در سایر فصل‌های قانون مالیات‌های مستقیم در ایران درآمدی تحصیل کنند، مشمول مالیات بر درآمد مشاغل می‌باشند.

تکالیف مؤدیان

۱- صاحبان مشاغل مکلفند ظرف چهار ماه از تاریخ شروع فعالیت، با مراجعه به درگاه خدمات الکترونیکی سازمان امور مالیاتی کشور (به نشانی my.tax.gov.ir) نسبت به ثبت‌نام در نظام مالیاتی اقدام نمایند. مؤدیان محترم پس از ثبت‌نام، می‌توانند از خدماتی نظیر تسلیم الکترونیکی اظهارنامه‌های مالیاتی، پرداخت الکترونیکی، صدور الکترونیکی گواهی‌های مالیاتی و ... برخوردار گردند.

۲- تمامی صاحبان مشاغل باید اظهارنامه مالیاتی (یا حسب مورد فرم مالیات مقطوع تبصره ماده ۱۰۰ قانون مالیات‌های مستقیم) مربوط به فعالیت‌های شغلی عملکرد هر سال خود را تا پایان **خرداد ماه سال بعد** با مراجعه به درگاه خدمات الکترونیکی سازمان امور مالیاتی به صورت الکترونیکی، تسلیم و مالیات متعلق را به نرخ ماده (۱۲۱) اصلاحی قانون مالیات‌های مستقیم پرداخت نمایند.

۳- اظهارنامه مالیاتی صاحبان مشاغل برای هر گروه از صاحبان مشاغل موضوع آئین‌نامه اجرایی ماده ۹۵ قانون مالیات‌های مستقیم، حسب مورد شامل اطلاعات هوبنی و درآمدی از جمله ترانزانه و حساب سود و زیان یا صورت درآمد و هزینه یا خلاصه درآمد و هزینه است. **عدم تسلیم اظهارنامه مالیاتی، دفاتر و یا اسناد و مدارک لازم، در هر سال موجب تلقی جرائم مربوط و نیز محرومیت مؤدی از معافیت‌های مقرر در قانون مالیات‌های مستقیم برای عملکرد همان سال خواهد شد.**

۴- *کلیه صاحبان مشاغلی که بر اساس مواد (۱) و (۸) قانون تسهیل تکالیف مؤدیان، مکلف به عضویت در سامانه مؤدیان شوند، از تاریخ عضویت در سامانه مذکور ملزم به استفاده از سامانه صندوق فروش «صندوق ماشین» (مکانیزه) فروش «و تجهیزات مشابه (موضوع تبصره (۲) ماده (۱۶۹) قانون مالیات‌های مستقیم مصوب ۱۳۶۶ با اصلاحات و الحاقات بعدی) نخواهند بود. سامانه مؤدیان سامانه‌ای است تحت مدیریت سازمان امور مالیاتی که در آن به هر مؤدی، کارپوشه ویژه‌ای اختصاص یافته و تبادل اطلاعات میان مؤدیان و سازمان منحصراً از طریق آن کارپوشه انجام می‌شود. مؤدیان می‌توانند با استفاده از هرگونه سخت‌افزار یا نرم‌افزار اعم از رایانه شخصی، پایانه فروشگاهی، سامانه‌های ابری یا هر وسیله دیگری که حافظه مالیاتی به آن متصل شده باشد، به سامانه مؤدیان متصل شوند.*

۵- با توجه به میزان معافیت ماده (۸۴) ق.م.م (به مبلغ ۱,۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال) در سال ۱۴۰۲ و نصاب صد و پنجاه برابری ماده (۸) قانون تسهیل تکالیف مؤدیان (موضوع تبصره (۱) ماده (۱۴) مکرر قانون پایه‌های فروشگاهی و سامانه مؤدیان) در این سال، کلیه اشخاصی که میزان فروش کالا و خدمات آن‌ها به شرح مندرج در جدول ذیل بیش‌تر از یکصد و چهل و چهار میلیارد ریال بوده باشد، مکلف به ثبت‌نام (عضویت) در سامانه مؤدیان و صدور صورتحساب الکترونیکی از تاریخ‌های درج شده می‌باشند:

تا پایان	مبلغ فروش (ریال)	تاریخ الزام به عضویت
اسفند ۱۴۰۲	۱۸۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰	۱۴۰۳/۰۴/۰۱
بهار ۱۴۰۳	۱۴۴,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰	۱۴۰۳/۰۷/۰۱
تابستان ۱۴۰۳	۱۴۴,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰	۱۴۰۳/۱۰/۰۱
پاییز ۱۴۰۳	۱۴۴,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰	۱۴۰۴/۱۰/۰۱
زمستان ۱۴۰۳	۱۴۴,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰	۱۴۰۴/۰۴/۰۱

۶- صاحبان مشاغل گروه اول مکلفند مطابق آئین‌نامه اجرایی موضوع تبصره (۳) ماده (۱۶۹) قانون مالیات‌های مستقیم، ضمن صادر نمودن صورتحساب برای معاملات و درج شماره اقتصادی خود و طرف معامله، در تمامی صورتحساب‌ها، فرم‌ها و سایر اسناد مشابه، فهرست معاملات خود را به صورت فصلی تا یک ماه و نیم پی از پایان هر فصل از طریق سامانه الکترونیکی ارسال صورت معاملات مؤدیان مالیاتی ارسال نمایند.
لیکن از آنجا که صورتحساب‌های الکترونیکی ثبت شده در سامانه مؤدیان به منزله ثبت آن‌ها در سامانه فهرست معاملات است، کلیه اشخاص (اعم از فروشنده و خریدار) در صورت عضویت در سامانه مؤدیان، تکلیف اضافی در این مورد نخواهند داشت.

۷- پرداخت کنندگان حقوق، هنگام هر پرداخت یا تخصیص حق، مکلفند مالیات متعلق را طبق مقررات محاسبه، کسر و «تا پایان ماه بعد» ضمن تسلیم فهرستی متضمن نام و نشانی دریافت‌کنندگان حقوق و میزان آن به اداره امور مالیاتی محل پرداخت نمایند.
ارسال فهرست و پرداخت مالیات از طریق سامانه الکترونیکی سازمان امور مالیاتی انجام می‌گیرد.
۸- با رعایت به فراخوان‌های ده‌گانه ثبت‌نام در نظام مالیات بر ارزش افزوده، آندسته از اشخاص حقیقی صاحبان مشاغل که براساس نوع یا حجم فعالیت، مشمول هر یک از فراخوان‌های مذکور می‌باشد، می‌بایست در زمان انجام ثبت‌نام، گزینه «شمولیت ارزش افزوده» را نیز انتخاب نمایند.

۹- صاحبان مشاغل بر مبنای حجم و یا نوع فعالیت به سه گروه به شرح ذیل طبقه‌بندی می‌شوند:

گروه	شرح	تکالیف مؤدیان در خصوص نگهداری دفاتر و یا اسناد و مدارک
	<i>از ابتدای سال ۱۴۰۲ صاحبان مشاغل و حرفی که درآمد ابرازی (فروش کالا یا فروش توأم کالا و ارائه خدمات) بر اساس اظهارنامه مالیاتی عملکرد دو سال قبل و یا آخرین درآمد قطعی شده (فروش کالا یا فروش توأم کالا و ارائه خدمات) آن‌ها بیش از مبلغ سیصد میلیارد ریال باشد. (مشروط بر ابلاغ برگ قطعی حداکثر تا پایان دی ماه سال قبل به شخص مؤدی یا نماینده قانونی وی). بطور مثال: مبلغ فروش و سایر درآمدهای مندرج در اظهارنامه مالیاتی عملکرد سال ۱۴۰۰ مبنای گروه‌بندی سال ۱۴۰۲ می‌باشد.</i>	نگهداری دفاتر روزنامه و کل یا سایر دفاتر حسب مورد، متکی به اسناد و مدارک، با رعایت مقررات مندرج در ماده (۶) آئین‌نامه اجرایی مربوط به نوع دفاتر، اسناد و مدارک و روش‌های نگهداری آن‌ها موضوع ماده ۹۵ اصلاحی مصوب ۱۳۹۴/۰۴/۳۱ قانون مالیات‌های مستقیم. مؤدیان برای ثبت و پلمب دفاتر روزنامه و کل باید قبل از شروع سال مالیاتی (شمسی) با مراجعه به سامانه جامع ثبت شرکت‌ها و موسسات غیرتجاری، درخواست خود جهت دریافت دفاتر را ثبت و مراحل لازم برای دریافت دفاتر پلمب شده را براساس دستورالعمل موجود در سامانه مذکور طی و کد رهگیری دریافت کنند.
اول	۱) کلیه واردکنندگان و صادرکنندگان. ۲)صاحبان کارخانه‌ها و واحدهای تولیدی و بهره‌برداران معادن دارای پروانه بهره‌برداری از وزارتخانه یا مراجع ذیربط. ۳)صاحبان هتل‌های سه ستاره و بالاتر. ۴)صاحبان بیمارستان‌ها، زایشگاه‌ها، درمانگاه‌ها،کلینیک‌های تخصصی. ۵)صاحبان مشاغل صرافی. ۶)صاحبان فروشگاه‌های زنجیره‌ای دارای مجوز فعالیت از وزارتخانه و یا مراجع ذیربط. ۷)صاحبان مؤسسات حسابرسی، حسابداری و دقترداری، خدمات مالی و ارائه‌دهندگان خدمات مدیریتی، مشاوره‌ای، انفورماتیک و طراحی سیستم. ۸)صاحبان مؤسسات حمل و نقل موتوری زمینی، دریایی و هوایی اعم از مسافری و یا باربری.	
دوم	<i>از ابتدای سال ۱۴۰۲ صاحبان مشاغل و حرفی که درآمد ابرازی (فروش کالا یا فروش توأم کالا و ارائه خدمات) دو سال قبل آن‌ها و یا آخرین درآمد قطعی شده آن‌ها (فروش کالا یا فروش توأم کالا و ارائه خدمات) بیش از یکصد میلیارد ریال و مساوی یا کمتر از مبلغ سیصد میلیارد ریال باشد. مشروط به ابلاغ برگ قطعی حداکثر تا پایان دی ماه سال قبل به شخص مؤدی یا نماینده قانونی وی)</i>	نگهداری اسناد و مدارک مربوط به معاملات خود از قبیل اسناد درآمدی فروش کالا یا ارائه خدمات و سایر درآمدها و اسناد خرید کالا، خدمات و دارایی و سایر اسناد هزینه‌های انجام شده به تفکیک و به ترتیب تاریخ وقوع هر یک از رویدادهای مالی برای هر سال مالیاتی و تنظیم صورت درآمد و هزینه ماهیانه و سالانه خود در چارچوب فرم‌های زیر: –صورت درآمد و هزینه ماهیانه مؤدیان گروه دوم – صورت درآمد و هزینه سالانه مؤدیان گروه دوم
سوم	صاحبان مشاغلی که در گروه‌های اول و دوم قرار نمی‌گیرند جزو گروه سوم محسوب می‌شوند.	نگهداری اسناد و مدارک مربوط به معاملات خود از قبیل اسناد درآمدی فروش کالا یا ارائه خدمات و سایر درآمدها و اسناد خرید کالا و خدمات و نیز اسناد هزینه انجام شده برای هر سال مالیاتی و تنظیم خلاصه درآمد و هزینه سالانه، در چارچوب فرم «خلاصه درآمد و هزینه سالانه گروه سوم»

تکته: ملاک گروه‌بندی صاحبان مشاغل قبل از سال ۱۴۰۲، حسب مورد بر اساس حد نصاب‌های مقرر قبلی می‌باشد.

نکات مهم در خصوص گروه‌بندی مؤدیان :

الف- در مواردی که مؤدیان صرفاً به ارائه خدمات اشتغال داشته باشند، پنجاه درصد (۵۰٪) نصاب‌های تعیین شده مبنای گروه‌بندی می‌باشد.

ب- در مشاغل مشارکتی اعم از اختیاری یا قهری، درآمد ابرازی و یا قطعی شده مشارکت ملاک عمل می‌باشد.

ج- در اولین سال ایجاد (تأسیس) مشاغل، مؤدیان (به استثناء مواردی که به واسطه موضوع فعالیت جزو گروه اول قرار می‌گیرند) جزو گروه سوم محسوب و از سال سوم فعالیت به بعد باید بر اساس نصاب‌های مقرر طبقه‌بندی شده و نسبت به انجام تکالیف قانونی، عمل نمایند.

د- تسلیم اظهارنامه گروه‌های بالاتر توسط صاحبان مشاغلی که در گروه‌های پایین‌تر قرار دارند منعی ندارد و صرف انجام این امر مؤدی را در گروه‌های بالاتر قرار نخواهد داد. **لیکن تنظیم و ارسال اظهارنامه گروه‌های پایین‌تر توسط صاحبان مشاغلی که در گروه‌های بالاتر قرار دارند به منزله تسلیم اظهارنامه مالیاتی مطابق مقررات قانونی مربوط تلقی نمی‌گردد.**

توجه: مؤدیان محترم مالیاتی به منظور بهره‌مندی از خدمات ابلاغ الکترونیکی اوراق مالیاتی می‌توانند با مراجعه به درگاه خدمات الکترونیکی سازمان امور مالیاتی اقدام به ارائه درخواست ابلاغ الکترونیکی نموده و اوراق مالیاتی نظیر تشخیص، قطعی و ... خود را به محض صدور، در کارتابل ابلاغ الکترونیکی خود مشاهده نمایند.

تکاتی در مورد ثبت‌نام و تسلیم اظهارنامه

۱- چنانچه صاحبان مشاغل بر اساس مجوز صادره از مراجع ذیصلاح بیش از یک محل فعالیت برای همان مجوز داشته باشند، برای تمامی این محل‌ها فقط یک ثبت‌نام انجام می‌شود و یکی از این محل‌ها بنا بر اعلام مؤدی (با اعلام مشخصات کامل تمام محل‌های فعالیت) به عنوان محل اصلی فعالیت مشخص و سایر محل‌ها به عنوان شعبه منظور خواهد شد (در صورت عدم انتخاب محل اصلی توسط مؤدی، تعیین محل اصلی فعالیت به تشخیص سازمان خواهد بود)؛ در این موارد باید صرفاً یک اظهارنامه برای تمام این محل‌های فعالیت تسلیم شود.

۲- چنانچه صاحبان مشاغل در یک محل بیش از یک فعالیت شغلی داشته باشند، مکلف به یک ثبت‌نام برای کلیه فعالیت‌های شغلی محل مذکور و ارائه یک اظهارنامه برای آن محل می‌باشند.

۳- چنانچه یک مؤدی دارای فعالیت‌های مختلف (اعم از انفرادی یا مشارکتی) در محل‌های متعدد باشد، باید برای هر یک از محل‌های فعالیت خود، به صورت مجزا ثبت‌نام نموده و اظهارنامه مالیاتی مربوط را تا سررسید مقرر بطور جداگانه تسلیم نماید.

۴- در مورد کارگاه‌ها و واحدهای تولیدی که نوع فعالیت آن‌ها ایجاد دفتر یا فروشگاه در یک یا چند محل دیگر را اقتضاء می‌نماید، مؤدی می‌تواند برای کلیه محل‌های مذکور یک ثبت‌نام به نشانی که به عنوان محل اصلی فعالیت اعلام نموده، انجام داده و یک اظهارنامه واحد برای این محل‌های فعالیت ارائه نماید.

۵- مشاغلی که بصورت مشارکت مدنی اعم از قهری یا اختیاری اداره می‌شوند، باید به عنوان یک مؤدی در نظام مالیاتی ثبت‌نام نمایند. صاحبان مشاغل مکلفند در زمان ثبت‌نام یا تکمیل اطلاعات ثبت‌نام، اطلاعات کلیه شرکا و نسبت سهم هر شریک را اعلام نمایند. این مؤدیان باید اظهارنامه مالیاتی خود را در چارچوب فرم اظهارنامه مشارکتی تسلیم نمایند.

۶- مؤدیان مکلفند هر گونه تغییر از جمله انحلال، تعطیلی فعالیت (دائم یا موقت)، تغییر نام، تغییر شغل، تغییر نشانی، تبدیل فعالیت انفرادی به مشارکتی و بالعکس، تغییر (اختیاری یا قهری) شرکا و میزان سهم آن‌ها و یا سایر موارد **در صورتی که عضو سامانه مؤدیان نمی‌باشند** حداکثر ظرف مدت **دو ماه** از تاریخ انجام یا وقوع تغییرات و **در صورتی که مشمول عضویت در سامانه مؤدیان شده باشند ظرف مدت ده روز** از توقف بهره برداری یا تغییرات انجام شده حسب مورد به سازمان امور مالیاتی کشور و یا شرکت معتمد اعلام نمایند.

۷- **از مرداد ماه سال ۱۴۰۱ شماره اقتصادی جدید برای هر یک از واحدهای شغلی مؤدیان صادر و از طریق حساب کاربری و پیامک به آن‌ها ابلاغ می‌شود. حسب اعلام سازمان امور مالیاتی، مؤدیان از تاریخ ۱۴۰۱/۰۷/۰۱ مکلف به استفاده از شماره اقتصادی جدید می‌باشند.**

۸- مؤدییانی که در بخشی از سال در یک محل و در بخشی دیگر در محل دیگری فعالیت نموده‌اند، باید با مراجعه به سامانه ثبت‌نام، نسبت به درج تاریخ شروع و خاتمه فعالیت در هر محل اقدام و برای هر محل، بطور جداگانه اظهارنامه تسلیم نمایند.

۹- اظهارنامه مطابق مقررات، اظهارنامه‌ای می‌باشد که در خصوص اشخاص حقوقی حداقل شامل ترازنامه و حساب سودوزیان و برای صاحبان مشاغل مطابق مقررات فصل سوم آیین‌نامه موضوع ماده ۹۵ قانون تنظیم و تکمیل شده باشد.
عدم ارائه ترازنامه یا حساب سودوزیان یا صورت درآمد و هزینه یا خلاصه درآمد و هزینه همراه اظهارنامه مالیاتی و یا **اِبراز مبلغ صفر برای کل** مبالغ هر یک از صورت‌های مالی مذکور یا **صورت‌های فوق حسب** مورد به منزله تسلیم «اظهارنامه مالیاتی مطابق مقررات قانونی» مربوط تلقی نمی‌گردد.

اظهارنامه مالیاتی باید به صورت الکترونیکی با مراجعه به درگاه خدمات الکترونیکیی سازمان امور مالیاتی تسلیم گردد.
مؤدیان محترم می‌توانند با مراجعه به بخش اظهارنامه الکترونیکی این سامانه، اظهارنامه مالیاتی خود را تسلیم نمایند. پیش‌نیاز ارائه اظهارنامه الکترونیکی، تکمیل مراحل ثبت‌نام توسط مؤدیان می‌باشد.

از تاریخ ۱۴۰۲/۱۲/۲۶ کلیه مؤدیانی که از ابتدای اجرای طرح ابلاغ الکترونیکی نسبت به تأیید درخواست خدمات مذکور اقدام نموده‌اند و «ابلاغ الکترونیکی» برای آنان فعال شده است، **اوراق مالیاتی در حساب کاربری آنان بارگذاری شده و طی ده روز از تاریخ بارگذاری، سه پیامک اطلاع‌رسانی به شماره‌ای که مؤدی در حساب کاربری خود اعلام نموده است، ارسال خواهد شد. روز یازدهم پس از تاریخ بارگذاری اوراق در حساب کاربری یا تاریخ رؤیت برگه توسط مؤدی، هر کدام که زودتر اتفاق بیفتند، تاریخ ابلاغ به شخص مؤدی محسوب و در اوراق مالیاتی منعکس می‌شود.**

در خصوص مؤدیانی که تاکنون نسبت به فعال‌سازی «ابلاغ الکترونیکی» و تکمیل فرم درخواست خدمات الکترونیکی اقدام نکرده‌اند، سازمان امور مالیاتی می‌تواند برای ابلاغ اوراق مالیاتی در صورت دسترسی به شماره‌ای که تعلق آن به مؤدی احراز شده باشد، از شیوه الکترونیکی استفاده نماید. در مورد این دسته از مؤدیان نیز اوراق مالیاتی در حساب کاربری آنان بارگذاری و طی ده روز از تاریخ بارگذاری، سه پیامک اطلاع‌رسانی به شماره مؤدی ارسال می‌گردد.
چنانچه مؤدی ظرف این مدت، اوراق را رؤیت نماید، تاریخ رؤیت برگ مالیاتی، به عنوان تاریخ ابلاغ به شخص مؤدی محسوب می‌شود.
در غیر اینصورت، روز یازدهم پس از تاریخ بارگذاری اوراق در حساب کاربری آنان به عنوان تاریخ ابلاغ قانونی موضوع تبصره (۱) ماده (۲۰۳) قانون مالیات‌های مستقیم محسوب می‌شود.

رسیدگی و نحوه تعیین درآمد مشمول مالیات صاحبان مشاغل

بر اساس ماده ۹۷ ق.م.ق، در فرآیند حسابرسی مالیاتی، مادامی که مستندات و دلایل متقن برای عدم پذیرش اظهارنامه مؤدی وجود نداشته باشد، اصل بر پذیرش اظهارنامه است.
سازمان امور مالیاتی می‌تواند اظهارنامه‌های مالیاتی را که با رعایت مقررات مربوط تنظیم شده باشد را بدون رسیدگی قبول نماید و تعدادی از آن‌ها را بر اساس معیارها و شاخص‌های تعیین شده و با بطور نمونه انتخاب و مورد رسیدگی قرار دهد.
بطور کلی درآمد مشمول مالیات مؤدیان به شرح زیر محاسبه می‌شود:
(استدکات + هزینه‌های قابل قبول) - (سایر درآمدها + فروش کالا و خدمات) = درآمد مشمول مالیات

از عملکرد سال ۱۳۹۸ به بعد، به منظور تعیین درآمد مشمول مالیات مؤدیانی که به دلایلی نظیر عدم تسلیم اظهارنامه مالیاتی، عدم ارائه اسناد و مدارک حسابداری و صورت‌های مالی قابل رسیدگی، مطابق مقررات نبودن اظهارنامه مالیاتی و عدم پذیرش آن توسط سازمان امور مالیاتی کشور، انتخاب اظهارنامه بطور نمونه و … مورد رسیدگی قرار می‌گیرند، اقدامات زیر انجام می‌شود:

- اظهارنامه برآوردی بر اساس اطلاعات موجود در سامانه‌های اطلاعاتی سازمان امور مالیاتی و یا میزان فعالیت مؤدی بطور سیستمی یا حسابرسی توسط حساب‌رسان مالیاتی تهیه می‌گردد.
- از سایر روش‌های حسابرسی (نظیر بررسی سوابق مالیاتی مؤدی، اطلاعات متکسبه از گزارش بازرسی و تحقیقات میدانی از محل فعالیت مؤدی، صورتحساب‌های بانکی و …) و یا حسب مورد استفاده از نسبت فعالیت مشاغل مشابه در سامانه‌های مالیاتی و یا نسبتی که هر ساله توسط سازمان امور مالیاتی کشور (با توجه به اطلاعات موجود در پایگاه‌های اطلاعاتی این سازمان و نیز اطاعات ارائه شده توسط سایر مراجع) تعیین می‌شود، درآمد مشمول مالیات مؤدیان تعیین می‌گردد.

تکنه: درآمد مشمول مالیات اشخاص حقیقی و حقوقی خارج از ایران بابت درآمدهایی که در ایران و یا از ایران تحصیل می‌نمایند به شرح ماده (۱۰۷) قانون مالیات‌های مستقیم و آیین نامه مربوطه، تعیین می گردد.

تعیین مالیات مقطوع در اجرای تبصره ماده ۱۰۰ ق.م.م:

در مورد عملکرد سال ۱۴۰۲، سازمان امور مالیاتی کشور برخی از مشاغل یا گروه‌هایی از آنان را که میزان فروش کالا و خدمات سالانه آن‌ها حداکثر (۱۵۰) برابر معافیت موضوع ماده (۸۴) قانون مالیات‌های مستقیم بوده، از انجام بخشی از تکالیف از قبیل نگهداری اسناد و مدارک موضوع قانون مالیات‌های مستقیم و ارائه اظهارنامه مالیاتی، معاف و مالیات مؤدیان مذکور را به صورت مقطوع تعیین و برای پرداخت آن امکان تقسیط طبق دستورالعمل مربوطه را فراهم نمود.

در این راستا، برای آن‌دسته از مؤدیانی که میزان فروش کالا و خدمات آن‌ها در سال ۱۴۰۲ مبلغ ۱۸۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال و کمتر از آن بوده، مالیات به صورت مقطوع تعیین و اطلاع رسانی گردید، تا مؤدیان با مراجعه به درگاه خدمات الکترونیکی سازمان امور مالیاتی نسبت به تکمیل و ارسال فرم مالیات مقطوع عملکرد سال ۱۴۰۲ اقدام نمایند.

معافیت مالیاتی

درآمد سالانه مشمول مالیات صاحبان مشاغل که اظهارنامه مالیاتی خود را وفق مقررات در موعد مقرر تسلیم کرده‌اند و حسب مورد دفاتر و یا اسناد و مدارک موضوع ماده ۹۵ قانون مالیات‌های مستقیم را ارائه نموده‌اند، تا میزان معافیت موضوع ماده (۱۰۱) قانون مالیات‌های مستقیم **(برای عملکرد سال ۱۴۰۲ معادل ۴۷۵,۰۰۰,۰۰۰ ریال و برای عملکرد سال ۱۴۰۳ معادل ۱,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال)** از پرداخت مالیات معاف و مازاد آن به نرخ ماده ۱۳۱ قانون مذکور مشمول مالیات خواهد بود.

تکنه ۱: برای عملکرد سال ۱۴۰۳؛

•در صورتی که صاحبان مشاغل از پایانه فروشگاه‌ی موضوع ماده (۱) قانون پایانه‌های فروشگاه‌ی و سامانه مؤدیان مصوب ۱۳۹۸/۰۷/۲۱ با امکان درج مشخصات کالا و هویت خریدار استفاده کنند، معافیت مذکور مبلغ (۱,۴۴۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال خواهد بود.

•در درآمد سالانه مشمول اشخاص موضوع بند «ل» ماده (۱۳۹) قانون مالیات‌های مستقیم **تا معادل چهار برابر سقف مالیاتی ماده (۸۴) قانون مذکور (یعنی ۵,۳۸۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال) معاف و مازاد بر آن حسب مورد به نرخ قانون یاد شده مشمول مالیات خواهد بود.**

• فعالیت‌های انشتراتی، مطبوعاتی و قرآنی دارای مجوز از وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و دستگاه‌های ذی‌ربط و مؤسسات رسانه‌ای حسب مورد دارای مجوز از وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و سازمان صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران از معافیت مندرج در بند «ل» ماده (۱۳۹) قانون مالیات‌های مستقیم برخوردار خواهند بود.

تکنه ۲: بر اساس اصلاحیه مورخ ۱۳۹۴/۰۴/۳۱ قانون مالیات‌های مستقیم عدم تسلیم اظهارنامه، دفاتر و یا اسناد و مدارک مربوط، موجب محرومیت از نرخ صفر و هرگونه معافیت یا مشوق مالیاتی می‌باشد.

تکنه ۳: در مشارکت‌های مدنی، شرکاء حداکثر دو معافیت داشته و مبلغ معافیت به طور مساوی بین آنان تقسیم و باقی‌مانده سهم هر شریک جداگانه مشمول مالیات خواهد بود.

تکنه ۴: شرکایی که رابطه زوجیت دارند به لحاظ استفاده از معافیت در حکم یک شریک تلقی می‌شوند و تنها یک معافیت به زوج تعلق می‌گیرد.

تکنه ۵: مجموع معافیت‌ها، نرخ صفر مالیاتی، کاهش نرخ مالیاتی و سایر مشوق‌های مالیاتی اشخاص حقیقی و حقوقی از محل مجموع درآمدهای حاصل‌شده برای عملکرد سال ۱۴۰۳ کلیه مؤدیان به‌استثنای معافیت‌های دارای سقف زمانی مشخص و موارد مندرج در ماده (۱۳۹) قانون مالیات‌های مستقیم و قانون جهش تولید دانش‌بنیان برای اشخاص حقوقی تا پنج هزار میلیارد (۵,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال و اشخاص حقیقی تا پانصد میلیارد (۵۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال قابل اعمال است. (موضوع بند (س) تبصره (۶) قانون بودجه ۱۴۰۳)

هزینه‌های قابل قبول

هزینه‌های قابل قبول برای تشخیص درآمد مشمول مالیات عبارت است از هزینه‌هایی که در حدود متعارف، متکی به مدارک بوده و منحصرأ مربوط به تحصیل درآمد مؤدی در دوره مالی مربوط، با رعایت حد نصاب‌های مقرر باشد.

تکنه ۱: هزینه‌های مربوط به درآمدهایی که به موجب قانون مالیات‌های مستقیم از پرداخت مالیات معاف یا مشمول مالیات به نرخ صفر بوده یا با نرخ مقطوع محاسبه می‌شود، به عنوان هزینه‌های قابل قبول مالیاتی شناخته نمی‌شود.
تکنه ۲: پذیرش هزینه‌های پرداختی قابل قبول مالیاتی در قانون مالیات‌های مستقیم که به شیوه تهاثری انجام نشود، از مبلغ **دویست میلیون ریال** به بالا منوط به پرداخت یا تسویه وجه آن از طریق سامانه بانکی می‌باشد؛ لذا هزینه‌های پرداختی نقدی بیش از **دویست میلیون ریال** که از طریق سیستم بانکی انجام نشده باشد، از نظر مالیاتی قابل قبول نخواهد بود. این حکم به سایر هزینه‌های انجام شده که از سایر طرق تسویه و یا تهاثر می‌گردد، قابل تسری نمی‌باشد.

دادرسی مالیاتی

با عنایت به اصلاحیه ماده (۲۳۸) قانون مالیات‌های مستقیم به موجب ماده (۴۸) قانون مالیات بر ارزش افزوده مصوب ۱۴۰۰/۰۳/۰۲، از تاریخ ۱۴۰۰/۱۰/۱۰ در مواردی که برگ تشخیص مالیات صادر و به مؤدی ابلاغ می‌شود، چنانچه مؤدی نسبت به آن معترض باشد می‌تواند ظرف سی روز از تاریخ ابلاغ شخصاً یا به وسیله وکیل تام الاختیار خود با ارائه دلایل و اسناد و مدارک کتبأ از اداره امور مالیاتی تقاضای رسیدگی مجدد نماید.
مسوؤل /مسوولان مربوط که از طرف سازمان امور مالیاتی مشخص می‌شوند، موظفند پس از ثبت درخواست مؤدی و ظرف مهلتی که **بیش از چهل و پنج روز از تاریخ ثبت درخواست نباشد** به موضوع رسیدگی و در صورتی که دلایل و اسناد و مدارک ابرازشده را برای رد مندرجات برگ تشخیص کافی دانستند، آن را رد و در صورتی که دلایل و اسناد و مدارک ابرازی را مؤثر در تعدیل درآمد تشخیص دهند موارد تعدیل درآمد مشمول مالیات را مشخص نمایند.

چنانچه مؤدی نظر مسوؤل /مسوولان مربوط در تعدیل درآمد مشمول مالیات را قبول نماید، درآمد مشمول مالیات تعدیل شده، قطعی است. در غیر این صورت برای رسیدگی به ماهبه‌تفاوت تا مبلغ مورد اعتراض مؤدی، موضوع به هیأت حل اختلاف مالیاتی ارجاع می‌شود.
همچنین هرگاه مسوؤل /مسوولان مربوط دلایل و اسناد و مدارک ابرازی مؤدی را برای رد برگ تشخیص یا تعدیل درآمد مؤثر تشخیص ندهند باید موضوع را مستدلاً در پرونده منعکس و مراتب را برای رسیدگی به هیأت حل اختلاف مالیاتی ارجاع نمایند.

رای هیأت‌های حل اختلاف مالیاتی با اکثریت آراء قطعی و لازم‌الاجراء است. مگر اینکه ظرف مدت بیست روز از تاریخ ابلاغ، رای از طرف مأموران مالیاتی مربوط یا مؤدی، مورد اعتراض کتبی قرار گیرد که در این صورت پرونده جهت رسیدگی به هیأت حل اختلاف مالیاتی تجدید نظر محول خواهد شد.
رای هیأت حل اختلاف مالیاتی تجدید نظر قطعی و لازم‌الاجراء است. در این مرحله مؤدی مکلف است مقدار مالیات مورد قبول را در همان مهلت مقرر پرداخت و نسبت به مازاد بر آن اعتراض خود را در مدت مقرر تسلیم نماید.

اهم تشویقات و بخشودگی جرائم مالیاتی

ردیف	موضوع	تشویقات و بخشودگی‌ها
۱	مؤدیانی که به تکالیف قانونی خود راجع به تسلیم به موقع اظهارنامه یا ترازنامه و حساب سود و زیان و پرداخت یا ترتیب پرداخت مالیات طبق اظهارنامه یا ترازنامه و حساب سود و زیان و حسب مورد، ارائه به موقع دفاتر و اسناد و مدارک خود اقدام نموده اند در موارد مذکور در ماده (۳۲۹) ق.م.ق، هرگاه برگ تشخیص مالیاتی صادره را قبول یا با اداره امور مالیاتی توافق نمایند و نسبت به پرداخت یا ترتیب دادن پرداخت آن اقدام نمایند	معافیت از ۸۰٪ جرائم متعلق مقرر در ق.م.
۲	در صورت پرداخت یا ترتیب پرداخت مالیات توسط این‌گونه مؤدیان (ردیف ۱ فوق) ظرف مدت یک ماه از تاریخ ابلاغ برگ قطعی مالیات	معافیت از ۴۰٪ جرائم متعلق مقرر در ق.م.
۳	پرداخت علی‌الحساب مالیات بر عملکرد در هر سال مالی قبل از سررسید مقرر	جایزهای معادل ۱٪ مبلغ پرداختی به ازای هر ماه تا سررسید مقرر
۴	افزایش درآمد ابرازی مشمول مالیات نسبت به درآمد ابرازی مشمول مالیات سال گذشته مشروط بر تسویه بدهی مالیاتی سال قبل و تسلیم اظهارنامه مالیاتی مربوط به سال جاری در مهلت مقرر قانونی مربوط	به ازاء هر ۱۰٪ مازاد بر ۴۰٪ افزایش، یک واحد درصد و حداکثر تا پنج واحد درصد، کاسته شدن از نرخ مالیاتی مربوط

اهم جرائم مالیاتی

ردیف	موضوع	جریمه از تاریخ ۱۳۹۵/۰۱/۰۱
۱	عدم اطلاع شروع فعالیت صاحبان مشاغل به ادارات امور مالیاتی و تشکیل پرونده در مهلت قانونی ۴ ماهه	۱۰٪ مالیات قطعی تا تاریخ شناسایی توسط اداره امور مالیاتی و محرومیت از کلیه تسهیلات و معافیت‌های مالیاتی
۲	پرداخت مالیات پس از سررسید مقرر	به ازاء هر ماه ۲/۵٪ مالیات
۳	عدم تسلیم اظهارنامه یا فرم تبصره ماده (۱۰۰) ق.م.م	برای تمامی صاحبان مشاغل (گروه اول، دوم و سوم موضوع آئین‌نامه اجرایی ماده ۹۵ ق.م.م) ۳۰٪ مالیات متعلق (غیر قابل بخشودگی)
۴	کتمان درآمد یا اظهار هزینه‌های غیرواقعی علی‌رغم تسلیم اظهارنامه	۳۰٪ مالیات متعلق به درآمد کتمان شده یا هزینه غیرواقعی (غیر قابل بخشودگی)
۵	عدم تسلیم ترازنامه و حساب سود و زیان یا عدم ارائه دفاتر	۲۰٪ مالیات برای هر یک از دو مورد مذکور (برای صاحبان مشاغل گروه اول)
۶	عدم پرداخت مالیات حقوق ظرف مهلت مقرر	۱۰٪ مالیات پرداخت نشده در موعد مقرر و ۲/۵٪ مالیات به ازای هر ماه نسبت به مدت تأخیر از سررسید پرداخت
۷	عدم صدور صورتحساب یا عدم درج شماره اقتصادی خود و طرف معامله، حسب مورد یا استفاده از شماره اقتصادی خود برای معاملات دیگران یا شماره اقتصادی دیگران برای معاملات خود	۲٪ مبلغ مورد معامله
۸	عدم ارائه فهرست معاملات فصلی در مهلت مقرر	۱٪ مبلغ معاملات
۹	جرایم قانون مالیات بر ارزش افزوده و قانون پایانه‌های فروشگاه‌ی و سامانه مودیان	حسب مورد و مطابق با مواد مربوطه
۱۰	عدم تسلیم صورت یا فهرست یا قرارداد یا مشخصات راجع به مؤدی توسط اشخاصی که به شرح مقررات ق.م.م مکلف به تسلیم آن می‌باشند	عدم تسلیم نیست حقوق ظرف مهلت مقرر ۲٪ حقوق پرداختی عدم ارسال صورت یا فهرست یا قراردادهای پیمانکاری ۱٪ مبلغ کل قرارداد

نرخ مالیات بر درآمد صاحبان مشاغل برای عملکرد سال ۱۴۰۱ و پس از آن (موضوع ماده ۱۳۱ قانون مالیات‌های مستقیم)			
ردیف	درآمد مشمول مالیات سالانه		نرخ
	از مبلغ (ریال)	تا مبلغ (ریال)	
۱	۰	۲,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰	۱۵٪
۲	۲,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۱	۴,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰	۲۰٪
۳	۴,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۱	و بیش از آن	۲۵٪